

HANDLINGSPLAN
MOT
MOBBING
FOR
VASSHUS
GARDSBARNEHAGE

INNLEDNING:

De siste årene har det vært økt fokus på mobbing som et betydelig samfunnsproblem i Norge. Mobbing er et samfunnsproblem som har blitt satt på dagsorden av regjeringen og Barneombudet. Det har blitt laget et manifest mot mobbing som Vasshus Gardsbarnehage tar utgangspunkt i. Manifestet sier blant annet: at det skal være nulltoleranse mot mobbing og at dette er de voksnes ansvar.

I heftet *Mobbing i barnehagen* som er gitt ut av Barne – og familiedepartementet står det at barn har rett til omsorg og at dette er foreldre, ansatte i barnehagen og politikere sitt ansvar. Et ansvar som innebærer forebygging, og å gripe inn tidligst mulig.

I rammeplanen for barnehagen står det at: «Barnehagen skal gi barn under opplæringspliktig alder gode muligheter for utvikling og aktivitet i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem». Det står også at «Gjennom sosialisering tilegner barnet seg samfunnets kultur – og verdimønster. Barnet lærer å etablere og bevare forhold til andre. Barnehagen kan bidra ved å oppmuntre til positive handlinger som har til hensikt å støtte, hjelpe eller være til nytte for andre. Handlinger som representerer motpoler til negative sosiale handlinger som avvising, mobbing og vold. Å forholde seg til andre, er kanskje det mest vesentlige barndommen kan lære barnet».

Personalgruppen i Vasshus Gardsbarnehage har over lengre tid jobbet med å lage handlingsplanen. Dette har vi gjort ved å lese litteratur om mobbing i barnehagen, reflektere over spørsmål om mobbing, rollespill, diskusjoner i grupper, observasjon av lek, m.m.

DEFINISJON PÅ MOBBING:

” Negativ adferd som gjentas og foregår over en viss tid i et forhold som er preget av ubalanse i styrkeforholdet mellom partene. ”

I barnehagen kan dette gjøre seg gjeldende i at barn blir stengt ute av leken, blir ikke akseptert, får negative kommentarer, blir dominert, undertrykt, truet, herset med, hånt, krenket, latterliggjort og manipulert.

Mobbing forutsetter et ujevnt maktforhold hvor enkelte barn systematisk plages og fornedres av andre. Det er viktig å skille mellom konflikter og enkelte tilfeller av for eksempel slåssing og utestenging. Konflikter løses ofte ved å mekle og skape fred mellom partene. Mobbing må derimot løses ved å vise at handlingen er uakseptabel. Dette kalles **NULLTOLERANSE**

MÅL FOR ARBEIDET MOT MOBBING:

«Vasshus Gardsbarnehage skal være mobbefri»

«Vasshus Gardsbarnehage skal være en god plass å være for alle».

Vi vil derfor arbeide for å:

- skape et miljø med nulltoleranse for mobbing
- at barna skal oppleve trygghet og omsorg.
- at personalet skal kunne gjenkjenne og avdekke mobbing.

FAKTA OM MOBBING

Mobberens natur kan være:

- Relativt selvsikker og pågående
- Ofte populære
- Liten aggresjonshemming
- Bra fysikk
- Sosial usikkerhet
- Leker med yngre barn
- Snakker seg ut av vanskelige situasjoner

Mobbeadferd:

Dominerer, stenger andre utvalgte ute i leken, kommer ofte med negative kommentarer, håner, truer og herser med, undertrykker, latterliggjør, krenker og manipulerer.

Mobbeofferets natur kan være:

- Det svakeste ledd
- Blir ikke beskyttet
- Oversees, det blir ikke valgt
- Ser på seg selv som mindreverdige
- Han/hun er så rar
- Gråter for ingenting
- Blir etter hvert en del av den kollektive illusjonen

Det passive eller underdanige mobbeofferet kan være:

- Stille, forsiktig, usikker og følsom
- Liten selvtillit
- Tar lett til tårene og liker ikke konflikter
- Prøver å skjule spor av mobbing og forteller ikke om den
- Opplevelse av skam

Det provoserende mobbeofferet kan være:

- Urolig og rastløs
- Umoden og klossete
- Har adferd som kan provosere
- Kan selv mobbe svakere barn

HVORDAN OPPDAGES MOBBING?

Man kan skille mellom direkte mobbing og indirekte mobbing.

Direkte mobbing:

Er forholdsvis synlige, åpen angrep på mobbeofferet. For eksempel:

- Fysiske former for mobbing som dytting, slag , kloring etc.
- Verbal mobbing

Indirekte mobbing:

Er mer skjult og innebærer ofte at mobbeofferet blir sosialt ekskludert og utestengt fra gruppen. Indirekte mobbing er altså plaging uten synlige og åpne angrep på offeret og kan også kalles psykisk mobbing.

Personal og foreldre:

Vær på vakt hvis et barn:

- Gjentatte ganger blir gjort narr av eller ydmyket
- Dominert av andre – mønster
- Dyttet, slått av andre uten å kunne forsvare seg
- Har sår, ødelagte klær uten å kunne forklare hvorfor
- Blir utestengt fra gruppelek
- Stadig holder seg til en voksen i uteleken
- Virker skremt og usikker
- Nekte å fortelle hva som er galt
- Ikke vil gå i barnehagen
- Blir lett oppfarende, sint eller aggressiv
- Plager yngre barn eller søsken
- Mister selvtillit
- Gråter seg i søvn eller har mareritt
- Endrer sove – eller spisevaner

OBSERVASJON:

Observasjon betyr å holde øye med, undersøke.

Vi ønsker å bruke observasjon som et virkemiddel for å oppdage mobbing. Dette er helt nødvendig. De voksne i barnehagen skal ha en observerende væremåte ved å være aktivt tilstede med alle sanser, legge merke til de små ting og være der som barnet er.

Vi ønsker å være voksne som er aktivt observerende:

- Ha fokus på hvert enkelt barn, og særlig på deres sterke sider
- Bruke vår erfaring, både livserfaring, kurs og utdanning
- Vi prioriterer observasjon i det daglige, og på det jevne året gjennom

FOREBYGGE – EN MÅTE Å BEKJEMPE MOBBING PÅ.

Vi ønsker å forebygge mobbing på følgende måter:

- Sosial kompetanse: hjelpe barna å sette ord på følelser.
→Verktøy: «steg – for steg».
- Lære barna «Stop-regelen» og bruke «venneplakater»

- Ha lekegrupper.
- Skape vennskap og gode relasjoner
- Lære barn å løse konflikter ved f.eks. si unnskyld, ta i hånden, gjøre opp for seg, inkludere, m.m.
- Beviste voksne som sitter på gulvet i sammen med barna
- Beviste voksne som er gode til å fordele seg og delta i leken både ute og inne.
- Observere barnas lek. Blant annet ved bruk av skjema med spørsmål som: Hvor leker barna, hvem leker de med og hvor er de voksne.
- Personalkursing/veiledning
- Foreldrekursing: hva er mobbing, inkludering av barn.
- «Barnesamtaler».

FOREBYGGING – ANSVAR:

Styrer/daglig leder:

- Årlig gjennomgang av handlingsplanen – med personalet, og tas opp til behandling i samarbeidsutvalget etter behov.
- Informere om handlingsplanen på foreldremøte årlig
- Sørge for at handlingsplanen blir jobbet med på avdelingsnivå.
- Har ansvar for å sikre nødvendig kompetanse og opplæring, samt veiledning på alle nivåer

Pedagogisk leder:

- Hovedansvar for å følge opp planen på avdelingen, og sette av tid til arbeidet med denne.
- Ta opp tema mobbing med barna.
- Veiledningsansvar for teamet på avdelingen.

Hele personalet:

- Alle har ansvar for å være lojale mot planen.
- Jobbe for NULLTOLERANSE mot mobbing
- Være observante voksne og ha systematisk observasjon av barna
- Være til stede og hjelpe barna i leken
- Være TYDELIGE og konsekvente voksne

Hjemmet/familiesamarbeidet:

Samarbeid mellom personalet og foreldrene er en viktig.

- Informasjon om planen: på hjemmesiden til barnehagen, og informasjon på foreldremøter og foreldresamtaler.
- Personalet informerer foresatte dersom deres barn har vært involvert i en spesiell konflikt i løpet av dagen.

FORELDRE- VIKTIGE TING Å TENKE GJENNOM:

- Hvordan ville du ha likt at ditt barn er det eneste som ikke blir bedt i bursdag – aldri?
- Hvordan ville du likt at ditt barn omtales negativt av andre foreldre?
- Hvordan ville du likt at ditt barn diskuteres rundt andres middagsbord?
- Hvordan ville du likt at ditt barn blir kommentert negativt i garderoben mens det hører på?
- Hvordan ville du likt at ditt barn blir "syndebukk" selv om det ikke er tilstede?
- Hvordan ville du likt at ditt barn aldri blir bedt med andre hjem?

TILTAK NÅR MOBBING OPPDAGES:

Styrer:

- Har et overordnet ansvar, og skal alltid informeres om det som foregår på avdelingene.
- Skal sikre at tiltak settes i verk på avdelingene ved behov.

Pedagogisk leder:

- Har ansvar for å følge opp handlingsplanen på avdelingen, og sette i verk tiltak i forhold til denne.
- Har informasjonsplikt til styrer.

Alle ansatte:

- Informerer/drøfter enkeltepisoder i barnehagens ulike møter
- Nærmeste leder veileder den/de voksne som er direkte involvert
- Evaluerer situasjonen

Involverte barn:

- Reformuler hendelsen og sett ord på at dette er helt uakseptabelt. Hvis voksne ikke reagerer legaliserer vi mobbing.
- Bekreft barnet POSITIVT når det sier ifra om at andre eller det selv blir plaget.
- Styrk det barnet ER og ta avstand fra det det GJØR
- Barnets oppmerksomhet rettes mot hvordan den andre har det .
- Man skal forvente at barnet snur den negative handlingen, for eksempel ved å gå tilbake til den andre og utføre en positiv handling.

Andre barn i barnehagen:

- Vi lærer barna å reagere når andre barn blir plaget.
- NULLTOLERANSE på uakseptabel adferd – klart og entydig uttalt av den voksne.

- Bruk av litteratur og drama/teater:
  - «Stopp-samlinger» og «Steg- for steg samlinger»
  - Kunne kjenne seg igjen i mobbesituasjonene

Foreldre til involverte barn:

- Separate samtaler med foreldrene til involverte barn hvor personalet:
  - Forklarer grunnen til møtet
  - Spør om hvordan foreldrene oppfatter den aktuelle situasjonen.
  - Markerer at barnehagen og foreldrene har et felles ansvar
  - Avklar hva som skal gjøres videre
  - Skriver referat og en tiltaksplan
  - Avtaler eventuelt nytt møtetidspunkt

**«Det du tror om meg
Slik du er mot meg
Hvordan du ser på meg
Hva du gjør mot meg
SLIK BLIR JEG»
M. Jennes**

TILTAKSPLAN NÅR MOBBING SKJER

Tiltak	Ansvar	Gjennomført, sign. og dato
<p>Personalet: Observasjoner ang. mobbing tas opp på avdelingsmøter/personalmøter/pedagogmøter. Den som har observert mobbing skal beskrive så konkret som mulig hva som har skjedd. - Hvordan forholdt de voksne seg? - Bli enige om tiltak videre. Felles retningslinjer ved negativ adferd Felles forståelse og felles holdning og handling overfor barnet som utfører mobbing.</p>	<p>Styrer/ped.leder er ansvarlig i samarbeid med den som har observert situasjonen.</p>	
<p>Barna: Snakk med barn om det som har skjedd. Be barna komme med forslag til hva som kan gjøres Sammenfatt barnas forslag til det personalet har kommet frem til.</p>	<p>Ped.leder er ansvarlig på sin avd. Styrer er overordnet ansvarlig.</p>	
<p>Foreldre: Foreldrene til den som blir mobbet og til den/de som mobber innkalles til et møte der de blir informert og tatt med på råd. Enten i en samtale eller delt.</p>	<p>Ped.leder på aktuell avdeling. Styrer er overordnet ansvarlig.</p>	
<p>Evaluer: Evaluer etter 1. mnd. Samtal med barna. Skriftlig info/samtale med foreldrene. Event. videre tiltak. Ny evaluering e. 6 mnd, event. videre tiltak.</p>	<p>Ped.leder på aktuell avdeling Styrer er overordnet ansvarlig.</p>	

EVALUERING:

Denne handlingsplanen skal evalueres en gang pr ½ år og ved behov. Den tas også opp på foreldremøtene hver høst og i samarbeidsutvalget.

Her er to sjekklister som vi bruker for å forebygge å evaluere vårt arbeid mot mobbing:

SJEKKLISTE OM DE VOKSNES FORHOLD TIL BARNA

1. Er voksne anerkjennende og støttende overfor barnas egne initiativ, eller mer preget av å gi beskjeder, formidle egne tanker og å kontrollere at barna følger reglene som er satt?
2. Blir alle barna lagt merke til, eller er det noen som alltid blir sett og hørt mens andre gjerne blir oversett?
3. Er det slik at noen barn stadig får positiv oppmerksomhet, mens andre ofte får negativ oppmerksomhet?
4. Er det blitt et mønster i at det er lettere å tro på bestemte barns forklaringer enn på andres?
5. Er det slik at alle de voksne tar initiativ til å snakke med og finne på ting med alle barna, eller er det de samme barna dere helst prater med, og de samme dere helst ikke spontant tar kontakt med?
6. Har dere større tålmodighet med og evne til å følge opp enkelte barn, mens andre raskere blir avbrutt?
7. Har de voksne bevissthet om forskjellen på humor og ironi?

SJEKKLISTE OM MILJØET I BARNEHAGEN:

1. Er miljøet preget av gjensidig omsorg, anerkjennelse og varme, eller preges det av mye erting og kritiske kommentarer til og om hverandre?
2. Er miljøet i hovedsak inkluderende, eller preges det ofte av ekskludering av enkeltbarn?
3. Er samspillet barna imellom preget av klare sosiale hierarkier eller av likeverdighet og veksling av hvem som bestemmer og hvem som til enhver tid får være med?
4. Er det en trygg og avslappet tone preget av humor, spontanitet, oppmuntring og glede over hverandres mestring, eller er miljøet snarere preget av prestasjonskrav og konkurrerende holdninger til hverandre?

Fotoer som er brukt i handlingsplanen er illustrasjonsfotoer.